

SCHOOL VOOR JONG TALENT

Programma van Toetsing en Afsluiting

HAVO

4e klas 2021/2022

5e klas 2022/2023

In dit informatieboekje staan de meest belangrijke gegevens vermeld die betrekking hebben op de goede gang van zaken rondom het eindexamen. Neem daarvan goed kennis. Voor nadere informatie kun je terecht bij je studiementor.

4e klas HAVO 2021/2022: schoolexamen

5e klas HAVO 2022/2023: schoolexamen & centraal examen

Het eindexamen heeft betrekking op de vakken die behoren bij:

- gemeenschappelijk deel
- profiel Cultuur en Maatschappij of profiel Economie en Maatschappij, N&T of N&G profiel)
- vrije deel en het profielwerkstuk

De toetsing tijdens het eindexamen kan voor ieder vak bestaan uit een schoolexamen, uit een centraal examen, dan wel uit beide.

Het schoolexamen kan per vak bestaan uit een aantal afzonderlijke toetsen, praktische opdracht(en), het handelingsdeel en eventueel het profielwerkstuk. Het eindcijfer van het schoolexamen wordt bepaald door het rekenkundig gemiddelde van de toetsen waarvoor de wegingsformule per vak in het PTA is vastgelegd.

Het schoolexamen is verspreid over de in het jaarplan vastgestelde toetsweken.

Het centraal examen bestaat per vak uit één examenzitting, tijdens welke het betreffende vak of vakonderdeel aan de hand van de landelijk vastgestelde opgaven wordt geëxamineerd.

De regelingen berusten wettelijk op

- een Koninklijk Besluit en het Eindexamenbesluit VWO-VWO-MAVO-VBO van 22 december 2006 (ter inzage bij de directie)
- de Raamregeling voortrajecten dans/muziek profielen vwo/havo per 1 augustus 2007 (ter inzage bij de directie),

daarnaast op interne schoolafspraken, waarin de rechten en plichten nader zijn vastgelegd van examenkandidaten, gelet op de wettelijke bepalingen.

Leerlingen die na de start van de vierde klas (september) instromen, zijn zelf verantwoordelijk voor tijdige aanlevering behaalde cijfers en inhoud PTA (oude school). Dit moet uiterlijk ingeleverd zijn voor 1 oktober.

Praktische opdrachten

Bij alle vakken kunnen praktische opdrachten in het schoolexamen opgenomen worden. Per praktische opdracht wordt de beoordeling uitgedrukt in een cijfer met een decimaal. Bij praktische opdrachten worden zowel het proces, het product als de presentatie in de beoordeling betrokken. De beoordelingscriteria worden vooraf bekend gemaakt. In het PTA wordt de weging aangegeven.

Te laat

1. Wie te laat verschijnt op:
 - a. een schriftelijke toets van het schoolexamen, mag worden toegelaten, indien nog geen van de andere kandidaten het werk heeft ingeleverd. Het eindtijdstip van een toets van het schoolexamen is voor iedereen gelijk. Laatkomers krijgen dus géén extra tijd.
 - b. een onderdeel van een luistertoets, wordt voor dat onderdeel niet meer getoetst en krijgt geen punten toegekend. Aan een nieuw onderdeel van de luistertoets kan hij/zij echter desgewenst deelnemen;
 - c. een mondeling onderdeel, krijgt geen punten toegekend voor de gemiste onderdelen. Ook hier geldt dat laatkomers géén extra tijd krijgen.
2. Wie niet voor, of op het afgesproken tijdstip een verslag of werkstuk heeft ingeleverd maakt zich daarmee schuldig aan een onregelmatigheid met betrekking tot het eindexamen. In dat geval kunnen maatregelen worden genomen zoals beschreven in de onderstaande paragraaf "onregelmatigheden", dit ter beoordeling aan de directeur.

Onregelmatigheden

Indien een kandidaat zich aan enige onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt, kan de directeur maatregelen nemen. Deze maatregelen kunnen al dan niet in combinatie met elkaar genomen kunnen worden, afhankelijk van de aard van de onregelmatigheid:

1. het toekennen van het cijfer 1,0 voor een toets of het centraal examen,
2. het ontzeggen van de deelname of de verdere deelname aan een of meer toetsen van het schoolexamen of het centraal examen,
3. het ongeldig verklaren van een of meer toetsen van het reeds afgelegde deel van het schoolexamen of het centraal examen,
4. het bepalen dat het diploma en de cijferlijst slechts kunnen worden uitgereikt na een hernieuwd examen in door de directeur aan te wijzen onderdelen.

Ziekte

Zie voor procedure ziektemelding art. 18 van het Examenreglement

De kandidaat ontvangt voor elk gemist onderdeel het cijfer 1,0 (één).

- 18.1 *Een kandidaat die anders dan vanwege een geldige reden een toets van het schoolexamen verzuimt, of achterwege laat de school tijdig vooraf van dit verzuim in kennis te stellen, kan deelneming aan de rest van het examen ontzegd worden, dit ter beoordeling aan de directeur.*
- 18.2 *Een kandidaat die wegens ziekte een onderdeel van het schoolexamen heeft gemist, stelt zich zo spoedig mogelijk na terugkeer op school in verbinding met de studiementor, c.q. examiner om een afspraak te maken over de datum en wijze waarop het gemiste onderdeel wordt herkanst.*

Herkansingsregeling

1. Na iedere PTA-week heeft de kandidaat recht op één herkansing van de examentoetsen/(PTA)-toetsen uit die week. Het aantal herkansingen per schoolvak is gelimiteerd tot 2 herkansingen per vak per schooljaar.
2. De kandidaat verliest het recht op herkansing als in betreffende periode, hij/zij 2x een les zonder gegronde reden (lees: spijbelen) heeft gemist.
3. Onder herkansing wordt verstaan: het opnieuw dan wel alsnog deelnemen aan een toets van het schoolexamen (pta-toets).
4. De kandidaat heeft het recht om opnieuw deel te nemen aan toetsen .
5. Praktische opdrachten, luistertoetsen en spreektoetsen kunnen niet herkanst worden.
6. In bijzondere gevallen kan het bevoegd gezag het aantal malen dat aan een of meer toetsen van het schoolexamen mag worden deelgenomen, vaststellen op een hoger aantal dan één. Het bevoegd gezag stelt de inspectie daarvan in kennis, onder mededeling van de bijzondere redenen voor de verhoging.
7. Het hoogste cijfer geldt als definitief cijfer voor die toets.
8. Het profielwerkstuk moet binnen 4 weken na vaststelling resultaat worden herkanst.
9. Indien kandidaat reguliere toets niet heeft gemaakt, zonder gegronde reden, vervalt de mogelijkheid tot herkansing.

Deadline inhalen 'kleine' toetsen

1. Onder 'kleine' toetsen wordt verstaan: toetsen welke gedurende de reguliere lesweken door de kandidaat gemaakt moeten worden. Bijvoorbeeld proefwerken of SO's.
2. Praktische opdrachten, luistertoetsen en spreektoetsen kunnen niet ingehaald worden.
3. Voor elk niet gemaakte 'kleine' toets geldt dat het ingehaald moet worden in op zijn laatst de volgende periode. Zo niet, dan wordt het cijfer 1,0 definitief. Het initiatief t.a.v. het maken van de inhaalafpraak ligt bij de kandidaat. In periode 3 (5havo) of 4 (4havo) niet-gemaakte toetsen dienen vóór respectievelijk de 3^e of 4^e pta-week ingehaald te zijn.

Uitslagregeling

Artikel 49 van het Eindexamenbesluit.

Een examenkandidaat vallend onder de Vernieuwde Tweede Fase is geslaagd als:

- alle eindcijfers 6 of hoger zijn, of
- er 1x5 is behaald en voor de overige vakken een 6 of hoger, of
- er 1x4 of 2x5 of 1x5 en 1x4 is behaald en voor de overige vakken een 6 of hoger, waarbij het gemiddelde tenminste 6.0 is.

En:

- het gemiddelde van alle cijfers gehaald bij het centraal examen (dat zijn cijfers met 1 decimaal) moet minstens 5,5 zijn.
- voor de vakken Nederlands, Engels en wiskunde mag maximaal één vijf als eindcijfer (het gemiddelde van het SE en het CE) behaald zijn.
- voor leerlingen zonder wiskunde in vakkenpakket: resultaat SE Rekenen telt niet mee in de zak/slaagregeling.

Daarnaast moeten CKV en LO zijn beoordeeld als 'voldoende' of 'goed'.

Cijfers voor maatschappijleer, het profielwerkstuk maken deel uit van het combinatiecijfer.

Een eindcijfer van een drie of lager op de cijferlijst betekent dat de leerling niet geslaagd is. Dit geldt ook voor de verschillende onderdelen die meewegen in het combinatiecijfer.

Voor alle duidelijkheid: als één van de onderdelen van het combinatiecijfer een drie of lager is, is de leerling niet geslaagd, zelfs als het gemiddelde (oftewel: het combinatiecijfer) een zes of hoger is.

Raamregeling voortrajecten dans/muziek

De School voor Jong Talent heeft een aparte status. Er geldt voor de Tweede Fase een speciale regeling, waarin de verhouding tussen algemene vakken (Avo/Vwo) en de beroepsvoorbereidende vakken is vastgelegd. De raamregeling bepaalt voor havo:

- 1. Gemeenschappelijk deel:**
de leerling kan worden vrijgesteld van lichamelijke opvoeding.
- 2. Profieldeel Cultuur en Maatschappij:**
de leerling kan worden vrijgesteld van de profielkeuzevakken kunstvak en economie.
- 3. Het vrije deel**
de leerling kan worden vrijgesteld van het keuze-examenvak. Het vrije deel kan in zijn geheel besteed worden aan het programma-onderdeel dans of muziek, dat deel uitmaakt van het eindexamen. Ook de vrijgekomen studielast van de vrijstellingen wordt besteed aan dit voorbereidend kunstvakonderwijs.

Procedure toepassing raamregeling

1. De school kan een leerling geheel of gedeeltelijk vrijstellen.
2. In geval van vrijstelling wordt de dan vrijkomende studielast geoormerkt en toebedeeld aan de andere vakken en activiteiten.
3. De raamregeling wordt toegepast wanneer de kandidaat, op gronden ondersteund door de muziekvak- of dansvakopleiding extra tijd moet besteden aan de beroepsvoorbereiding (artistiek belang).
4. De school past de raamregeling alleen toe in uitzonderlijke gevallen en op schriftelijk verzoek van de leerling, c.q. diens wettelijk vertegenwoordiger(s),
5. De school wint daarbij advies in van de studientoren.

⇒ Nederlandse taal en literatuur

Eindexamen: Schoolexamen en C.S.E.

Berekening **Bevorderingscijfer van 4^e naar 5^e klas**: gewogen gemiddelde cijfers uit H4

Berekening **Eindexamencijfer**: (Schoolexamencijfer + C.S.E.) / 2

havo 20-22 Nederlands					
Magister	klas	periode	Stof	weging % *	Domein
T 01	H4	5	Schrijfvaardigheid	20%	C: Schriftelijke taalvaardigheid D: Argumentatieve vaardigheden
T 02	H5	1	Tekstbegrip + Woordenschat	30%	A: Leesvaardigheid
T 03	H5	2	Literatuurgeschiedenis / verhaal/poëzie-analyse	25%	E: Literatuur
T 04	H5	3	Spreekvaardigheid + Literatuur	25%	E: Literatuur B: Mondelinge taalvaardigheid
				* % van schoolexamencijfer	

Toelichting:

T 01: De leerlingen schrijven een gedocumenteerd betoog van 600-700 woorden, adequaat gepresenteerd met het oog op het doel, publiek, de tekstsoort en conventies van de geschreven taal. De afbakening van het onderwerp wordt bepaald door de docent. Het documentatiemateriaal (opiniërende artikelen) wordt deels door de docent en deels door de kandidaat verzameld in een dossier. Het later inleveren hiervan dan de afgesproken datum levert aftrekpunten op.

T 02: De leerlingen krijgen beschouwende en/of betogende teksten voorgelegd die zij dienen te analyseren, interpreteren, beoordelen en samenvatten. Daarbij worden ook argumentatieve vaardigheden en taalinzicht inclusief spelling en stijl getoetst. De leerlingen kunnen verschillende woordraadstrategieën gebruiken om de betekenis van onbekende woorden uit de vorm, de samenstelling of de context af te leiden en kennen de betekenis van woorden die veel in het nieuws voorkomen.

T 03: De leerlingen krijgen een gedicht voorgelegd voor geleegd dat zij dienen te analyseren, interpreteren en beoordelen op basis van aspecten uit de poëzie-analyse. De leerlingen kunnen een overzicht geven van de hoofdlijnen van de geschiedenis en ontwikkelingen binnen de Nederlandse literatuur vanaf de 19^e eeuw tot heden.

T 04: De leerlingen stellen een literatuurlijst op met 8 gelezen werken. De literatuurlijst vormt de basis voor een gesprek van 20 minuten. Het later inleveren hiervan dan de afgesproken datum levert aftrekpunten op.

Engels

Eindexamen: Schoolexamen en C.S.E.

Berekening **Eindexamencijfer**: (Schoolexamencijfer + C.S.E.) / 2

Berekening **Schoolexamencijfer**: gewogen gemiddelde cijfers PTA's uit H5

Berekening **Bevorderingscijfer van 4^e naar 5^e klas**: gewogen gemiddelde cijfers uit H4

Magister	Klas	Periode	Examenstof	Vorm	Duur	Samengesteld cijfer	Herkansing	Weging %	Domein
T 01	H5	1	Presentatie	M	Ca. 10 min	Nee	Nee	12.5 %	C
T 02	H5	2	Engelse literatuur voor 1900 + toneelstuk van Shakespeare	S	90 min	Nee	Ja	12.5 %	E
T 03	H5	3	Kijk- en luistervaardigheid	S	Ca. 55 min	Nee	Nee	25%	B
T 04	H5	3	Schrijfvaardigheid	S	100 min	Nee	Ja	25%	D, F
T 05	H5	3	Gespreksvaardigheid	M	Ca. 20 min, incl. bespreking PO	Nee	Nee	12.5%	C, F
T 06	H5	1-3	PO Literaturoffier: twee romans, drie korte verhalen, drie gedichten. De bespreking van de gelezen literaire werken aan de hand van het literaturoffier vindt plaats op dezelfde dag als het examen gespreksvaardigheid. Het dossier dient uiterlijk twee weken voor de mondelinge bespreking ingeleverd te worden.	S+M		Ja	Nee	12.5%	E

Combinatiecijfer

Eindexamen: schoolexamens Profielwerkstuk, Maatschappijleer en CKV

Het combinatiecijfer is het rekenkundig gemiddelde van de 'kleine vakken/onderdelen' die met een cijfer op de cijferlijst staan. Het combinatiecijfer maakt onderdeel uit van de Uitslagregeling. De vakken/onderdelen die het combinatiecijfer bepalen zijn het Profielwerkstuk en Maatschappijleer. Afhankelijk van gekozen vakken, wordt onderstaande berekening toegepast. Het combinatiecijfer wordt op de cijferlijst vermeld.

Berekening **Combinatiecijfer**: (cijfer Profielwerkstuk + cijfer Maatschappijleer + cijfer CKV) / 3

Profielwerkstuk

Eindexamen: Schoolexamen

Voor de Uitslagregeling maakt het schoolexamencijfer onderdeel uit van het **Combinatiecijfer**.

Berekening **Schoolexamencijfer**: twee examinatoren bepalen cijfer

Het profielwerkstuk moet betrekking hebben op een vak uit het gekozen profiel.

HAVO Profielwerkstuk		toets			
Magister	Klas	periode	tijd	weging % *	factor
T01	H4	Maart	oplevering (presentatie enz.)	100%	1
* percentage van schoolexamencijfer					

Er kunnen specifieke eisen gelden indien je een vak bij je profielwerkstuk betreft.
Het profielwerkstuk heeft een studielast van 80 uur.

Maatschappijleer

Eindexamen: Schoolexamen

Voor de Uitslagregeling maakt het schoolexamencijfer onderdeel uit van het **Combinatiecijfer**.

Berekening **Schoolexamencijfer**: gewogen gemiddelde cijfer PTA uit H4

Berekening **Bevorderingscijfer**: gewogen gemiddelde cijfers PTA uit H4

havo maatschappijleer					
Magister	klas	periode		weging % *	Domein
T 01	H4	1	Parlementaire democratie (schriftelijke toets)	20%	C
T 02	H4	2	Rechtsstaat (schriftelijke toets) ²	20%	B
T 03	H4	3	Verzorgingsstaat (schriftelijke toets)	20%	D
T 04	H4	4	Pluriforme samenleving (schriftelijke toets)	20%	E
T 05	H4	5	Informatievaardigheden en benaderingswijzen (mondelijke presentatie)	20%	A t/m E

* % van **schoolexamencijfer**

Culturele en Kunstzinnige Vorming

Eindexamen: Schoolexamen

Het vak CKV (Culturele en Kunstzinnige Vorming) wordt met een schoolexamencijfer afgesloten. Voor de Uitslagregeling maakt het schoolexamencijfer onderdeel uit van het **Combinatiecijfer**.

In het **vierde leerjaar** wordt een uur per week CKV gegeven. Tijdens de lessen worden verschillende culturele thema's en disciplines behandeld. Hier zijn een aantal opdrachten aan gekoppeld.

De inhoud van en eisen aan de verschillende opdrachten zullen in de les aan de leerlingen worden meegedeeld. Bovendien zijn deze in Magister bij het lesmateriaal voor CKV te vinden. De deadline van de opdrachten wordt mondeling in de les en via de studiewijzers aan de leerlingen medegedeeld. De deadlines zijn bindend en de opdrachten dienen op de dag van de deadline tijdens de les, op papier, ingeleverd te worden. Bij afwezigheid dient het per mail ingeleverd te worden. Wanneer hier niet aan voldaan wordt, dient de leerling diezelfde dag zich om 14.15 uur in lokaal 101 te melden en het werk af te ronden.

Berekening **Schoolexamencijfer**: gewogen gemiddelde cijfer PTA uit H4

Berekening **Bevorderingscijfer**: gewogen gemiddelde cijfers PTA uit H4

havo 21-23 ckv							
Magister	klas	periode	Thema	Vorm	Weging	Domein	Dimensies
T01	H4	1	Cultureel zelfportret	Collage en verslag	11%	<u>Domein A</u> : Verkennen kunstautobiografie	N.v.t.
T02	H4	2	Discap 1: film en fotografie (WPP en kunstenaarsportretten)	Producten + schriftelijke toelichting	7%	<u>Domein C</u> : Verdiepen	Digitaal en analogoog
T03	H4	2	Cap 1: film en fotografie (ontstaan van de film)	Presentatie video-experiment	11%	<u>Domein B</u> : Verbreden	Traditie en innovatie
T04	H4	3	Discap 2: beeldend en architectuur	Praktische uitwerking	7%	<u>Domein C</u> : Verdiepen	Lokaal en globaal
T05	H4	3	Discap 3: theater	Product + schriftelijke toelichting	6%	<u>Domein B</u> : Verdiepen	Individueel en coöperatief
T06	H4	3	Cap 3: theater (opera)	Recensie	11%	<u>Domein C</u> : Verbreden	Schoonheid en lelijkheid
T07	H4	4	Cap 4: mode	Verslag/uitwerking opdrachten	11%	<u>Domein B</u> : Verbreden	Autonoom en toegepast
T08	H4	4	Discap 4: mode	Praktische uitwerking	7%	<u>Domein C</u> : Verdiepen	Amusement en engagement
T09	H4	5	Onderzoek	Werkstuk + praktische uitwerking	16%	<u>Domein C</u> : Verdiepen	N.v.t.
T10	H4	5	Reflectie cultureel zelfportret I	Verslag	7%	<u>Domein D</u> : Verbinden	N.v.t.
T11	H4	5	Reflectie cultureel zelfportret II	Mondeling	6%	<u>Domein D</u> : Verbinden	N.v.t.

Lichamelijke Opvoeding

Het programma wordt uitsluitend gevolgd door muzikaleerlingen en leerlingen beeldende vorming en is waar nodig specifiek aangepast aan de eisen van voldoende veiligheid, mede gelet op de kwetsbaarheid van de fijne motoriek en blessuregevaar.

Weging

Voor lichamelijke opvoeding wordt geen cijfer toegekend, maar moet naar behoren afgesloten zijn. De examinerator stelt aan de hand van een beoordeling van de activiteiten vast of lichamelijke opvoeding genoegzaam afgesloten is.

Naast de waardering 'voldoende' kan ook de waardering 'goed' toegekend worden.

Geschiedenis

Eindexamen: Schoolexamen en C.S.E.

Berekening **Eindexamencijfer**: (Schoolexamencijfer + C.S.E.) / 2

Berekening **Schoolexamencijfer**: gewogen gemiddelde cijfers PTA's uit H4 en H5 + PO

Berekening **Bevorderingscijfer**: gewogen gemiddelde cijfers uit H4

Magister	klas	periode	stof	weging	Betrekking op syllabus
T01	4H	5	Tijdvakken 1 t/m 8 en bijbehorende kenmerkende aspecten	30%	Domein A Domein B Domein E
T02	5H	1	Tijdvak 9 en bijbehorende kenmerkende aspecten, historische contexten en thema 1	20%	Domein A Domein B Domein C
T03	5H	2	Tijdvak 10 en bijbehorende kenmerkende aspecten, historische contexten en thema 2	20%	Domein A Domein B Domein C
T04	5H	3	Rechtsstaat en parlementaire democratie, historische contexten en herhalingsstof	30%	Domein A Domein B Domein D

Economie

Eindexamen: Schoolexamen en C.S.E.

Berekening **Eindexamencijfer**: (Schoolexamencijfer + C.S.E.) / 2

Berekening **Schoolexamencijfer**: gewogen gemiddelde cijfers PTA's uit H4 en H5 + PO

Berekening **Bevorderingscijfer van 4^e naar 5^e klas**: gewogen gemiddelde cijfers uit H4 + PO

Boek: LWEO

HAVO Economie 21-23					
Magister	klas	periode	Lesbrief LWEO	weging % *	Domein
P 01	H4	5	Praktische opdracht	10 %	A,B,C
T 01	H5	1	Verdiene en uitgeven	25 %	A,H,I
T 02	H5	2	Europa	25 %	A,E,F,H,I
T 03	H5	3	alle lesbrieven Crisis + Vragers en Aanbieders+ Jong & Oud + Markt en overheid + Europa + Verdienen en uitgeven	40 %	A t/m I
* % van schoolexamencijfer					

Duits

Eindexamen: Schoolexamen en C.S.E.

Berekening **Eindexamencijfer**: (Schoolexamencijfer + C.S.E.) / 2

Berekening **Schoolexamencijfer**: gewogen gemiddelde cijfers PTA's uit H5

Berekening **Bevorderingscijfer van 4^e naar 5^e klas**: gewogen gemiddelde cijfers uit H4

HAVO 21-23 Duits						
Magister	klas	periode	stof	Samen- gesteld cijfer	weging % *	domein
T 01	H5	1	Schrijfvaardigheid		20%	D, F
T 02	H5	2	Spreekvaardigheid (presentatie)		10%	C, F
T 03	H5	3	Luistervaardigheid (CITO)		20%	B
T 04	H5	3	Spreekvaardigheid (gesprek n.a.v. teksten/CITO)		10%	C, F
T 05	H5	3	Letterkunde (Lit.gs. + 3 boeken)		20%	E
T 06	H5	3	Proeve van bekwaamheid	Ja	20%	A, B, C, D
					* % van schoolexamencijfer	

In het **vijfde leerjaar** zullen ook kennis- en vaardigheidentoetsen –b.v. voortgangstoetsen- afgenomen worden, waarvan het gemiddelde als *proeve van bekwaamheid* (T06) meetelt voor het SE-gemiddelde.

Deze toetsen worden op van te voren in de studiewijzer vermelde tijdstippen afgenomen (dus niet noodzakelijkerwijs in de PTA-weeken). Deze toetsen zijn **niet** herkansbaar, behalve die toetsen die in de PTA-toetsweek worden afgenomen. Voor toetsen die in de PTA-toetsweek worden afgenomen geldt de gewone herkansingsregeling. Alle toetsen, dus ook de niet in de PTA-toetsweek afgenomen toetsen, vallen onder het PTA-toetsreglement.

Bij T06 gaat het om de volgende toetsen:

*Leestoets	1x in periode 1, 1x in periode 3	2,5x elk	A
*Luistertoets	2x in periode 2	2x elk	B
*Woordenschattoets	1x in periode 1, 1x in periode 2, 1x in periode 3	1x elk	A, B, C, D

Frans

Eindexamen: Schoolexamen en C.S.E.

Berekening **Eindexamencijfer**: (Schoolexamencijfer + C.S.E.) / 2

Berekening **Schoolexamencijfer**: gewogen gemiddelde cijfers PTA's uit H4 en H5

Berekening **Bevorderingscijfer van 4^e naar 5^e klas**: gewogen gemiddelde cijfers uit H4

HAVO 4 en 5 Frans '21-'23					
Magister	Klas	Periode	Stof	weging % *	Domein
T 01 T 02 T 03	H4	3-4	Literatuur: 3 (T01, T02 en T03) Franse boeken; eventueel in combinatie met film(fragmenten)	Iedere toets telt 3,33%, = 10%	E1
T 04	H5	1	Schrijfvaardigheid	20%	D1, D2 en F
T 05	H5	2	Kijk- en Luistervaardigheid (CITO)	25%	B
T 06	H5	3	Spreekvaardigheid (mondelinge presentatie + conversatietoets)	25%	C1, C2 en F
T 07	H5	1-4	Opdrachten en toetsen	20%	D en A

In het **vierde leerjaar** van Havo Frans worden er met name **proefwerken en overhoringen** gegeven over grammatica, vocabulaire t.a.v. de vaardigheden lezen, luisteren, schrijven en spreken. Deze toetsen en proefwerken worden op van te voren in de studiewijzer vermelde tijdstippen afgenomen (dus niet noodzakelijkerwijs in de PTA-weeken). Deze proefwerken zijn **niet herkansbaar**

Qua **PTA-toetsen** worden er drie boeken gelezen, eventueel in combinatie met film(fragmenten). Over elk boek wordt een toets gegeven; zie kolom T01 tot en met T03. Deze cijfers tellen ook voor 1x mee als overgangscijfer. Deze PTA-toetsen zijn **te herkansen**.

In het **vijfde leerjaar** Havo wordt gewerkt aan de vier vaardigheden die halverwege het laatste leerjaar getoetst worden. De data staan vermeld in de studiewijzer.

□ **Luistervaardigheid**: wordt in principe getoetst op de dag die het CITO daarvoor gereserveerd heeft (T 05), □ **Schrijfvaardigheid**: bevat het schrijven van een formele of informele brief (T 04). □ **Spreekvaardigheid**: bestaat uit twee onderdelen: een Spreekbeurt/ Presentatie (50%) en een Conversatietoets (50%) (T 06).

- **Opdrachten en toetsen (T07)** bestaan uit 1 Oefenbrief Schrijven (weging 1x),
3 HCE-idioomoverhoringen (weging 1x) en 1 **Leesvaardigheidstoets** weging 2x)

Wiskunde A

Berekening **Eindexamencijfer**: (Schoolexamencijfer + C.S.E.) / 2

Berekening **Schoolexamencijfer**: gewogen gemiddelde cijfers PTA's uit H4 en H5

Berekening **Bevorderingscijfer van 4^e naar 5^e klas**: gewogen gemiddelde cijfers PTA's uit H4.

Magister	klas	per.	hoofdstuk	domeinen	% (*)	tijd

T 01	H4	1	1	A-B1-B2-C1-C4	5	45m
T 02	H4	2	2	A-E1-E2	5	45m
T 03	H4	3	3	A-C4	5	45m
T 04	H4	4	4,5	B3-D	5	45m
P 01	H4	4	8 (**)	E5	5	45m
T 05	H4	5	1;3;7	A-B1-B2-B3-C1-C4-E3-E4	15	90m

T 06	H5	1	2;6;10	A-B2-C2-C3-E	15	90m
T 07	H5	2	3;9;11	A-C	15	90m
T 08	H5	3	1;2;3;6;7;9 t/m 12	A-B-C-E	30	135m

(*) % van schoolexamencijfer						
(**) hoofdstuk 8 wordt getoetst d.m.v. een praktische opdracht Excel						

Kunst (Muziek)

Eindexamen: Schoolexamen Kunst (Muziek) en C.S.E. Kunst (Algemeen)

Berekening **Eindexamencijfer**: (Schoolexamencijfer Kunst [Muziek] + CSE Kunst [Algemeen])/2

Berekening **Schoolexamencijfer Kunst (Muziek)**: zie onderstaande tabel

HAVO Kunst (Muziek)				
melding op	toetsing	onderdeel		weging in % *
schoolrapport	theorie	A	Muziekgeschiedenis	25%
muziekrapport	theorie	B	Algemene Muziekleer	12,5%
muziekrapport	theorie	C	Solfège	12,5%
muziekrapport	praktijk	D	Het instrumentale/vocale hoofdvak	} 50% **
muziekrapport	praktijk	E	Kamermuziek	
muziekrapport	praktijk	F	Correpititie	
muziekrapport	praktijk	G	Bijvak piano (piano instrument)	
muziekrapport	praktijk	H	Eventuele andere praktische vakken	
* % van schoolexamencijfer Kunst (Muziek)				

** Worden in speciale commissies beoordeeld, of door de vakdocenten, hetgeen resulteert in het praktijkcijfer. Aangezien voor veel leerlingen het praktisch deel anders van samenstelling is valt er geen algemene norm te geven voor de berekening van het eindcijfer van het praktisch deel.

Toelichting stofinhoud Specifiek deel theorie onderdelen A, B en C:

HAVO A: Muziekgeschiedenis						
Magister	klas	periode	Overzicht v.d. Muz. Gesch.	hoofdstuk	weging % *	factor
T 01	H4	1	Middeleeuwen en Renaissance Barok	2 & 3 & 4	20%	4
T 02	H4	2	Klassiek	4 & 5	20%	4
T 03	H4	3	Romantiek 1	6	20%	4
T 04	H4	4	Romantiek 2; Xxste eeuw	6 & 7	20%	4
T 05	H4	5	Xxste eeuw	8	20%	4
* % van cijfer Muziekgeschiedenis						

Muziektheorie, Solfège en Gehoortraining

Voor de muziektheoretische vakken worden geen cijfers gegeven. De mogelijke beoordelingen zijn *goed*, *voldoende*, *twijfelachtig*, *onvoldoende*.

De drie genoemde vakken worden op drie verschillende dagen gegeven:

Maandag	Solfège
Woensdag	Gehoortraining
Vrijdag	Muziektheorie

Het zijn steeds lessen van 45 minuten. Elk vak wordt door drie docenten op drie niveaugroepen gegeven.

Toetsing

Bij het vak Muziektheorie wordt gebruik gemaakt van de methode “Music Theory in Practice” van de *Associated Board of the Royal Schools of Music*. Deze methode gaat uit van acht ‘grades’. De drie groepen op de vrijdagden werken in principe aan verschillende grades. Elke grade wordt afgesloten met een toets. De uitkomst hiervan bepaalt of een leerling door mag stromen naar de volgende grade. Dit is het geval bij een afsluiting met *goed* of *voldoende*. Wordt de toets met *twijfelachtig* of *onvoldoende* afgesloten dan moet dezelfde grade nog langer worden gevolgd tot de volgende toets.

De vakken Solfège en Gehoortraining worden in principe individueel getoetst. Omdat 45 minuten te kort zijn om een grotere groep leerlingen apart te toetsen worden deze vakken om de beurt getoetst (zie overzicht). Bij kleinere groepen kan hier natuurlijk van worden afgeweken.

Voor de individuele toetsen maakt de docent zelf een rooster. Het rooster wordt tijdig op het prikbord gehangen.

De docent kan ervoor kiezen om een toets Muziektheorie te vervangen door een oefentoets indien de groep nog niet ver genoeg is gekomen om een gewone toets succesvol te kunnen halen.

Na elke toets wordt de samenstelling van de niveaugroepen volgens de resultaten aangepast.

Periode	Toetsen
1	Muziektheorie Gehoortraining
2	Muziektheorie Solfège
3	Muziektheorie Gehoortraining
4	Muziektheorie Solfège
5	Muziektheorie Gehoortraining/Solfège

B: Algemene Muziekleer

Toonladders: majeur en mineur t/m 5 voortekens, geen harmonisch/melodisch mineur;

Tweeklanken: berekening op gegeven noot, noemen van toonsoort;

Drieklanken: groot-klein-verminderd-overmatig in grondligging;

Ritme: notenwaarden en rusttekens;

Maatsoorten: twee- en driedelig, onregelmatig, enkelvoudig en samengesteld (H. Schouten, Eenvoudige muziekleer II)

Termen, afkortingen en notatietechnieken (H. Schouten, Eenvoudige Muziekleer I).

C: Solfège

Solfège individueel: zingen (prima vista) en tikken (idem).

Solfège groep: zingen voorbereide meerstemmige vocale bezetting; idem à vue.

Kunst [algemeen]

Geen schoolexamens, wel toetsen ter voor bereiding op C.S.E. Kunst [Algemeen].

Kunst [algemeen]

In klas 4 vinden nog geen lessen Kunst Algemeen (KUA) plaats. Deze lessen worden in 5 havo aangeboden. In 5 havo worden er geen schoolexamens, maar toetsen ter voorbereiding op het eindexamen KUA afgenomen.

Kunst [dans]

Eindexamen: Schoolexamen Kunst [dans] en C.S.E. Kunst [algemeen]

Berekening **Eindexamencijfer**: (Schoolexamen Kunst [dans] + C.S.E. Kunst [algemeen])/2

Berekening **Schoolexamencijfer Kunst [dans]**: zie onderstaande tabel

Berekening **Bevorderingscijfer van 4^e naar 5^e klas**: gewogen gemiddelde cijfers uit H4

4 HAVO 2021-2022, geen PTA's							
5 HAVO 2022-2023							
Magister	Klass	Periode	Toets	Afname	Boek	Domein	Weging
T 01	H 5	PTA 1	Ballets Russes: Fokine, Nijinski, Nijinska, Massine en Neo-Klassiek Ballet: Balanchine	Schriftelijk	Boek Hst 8 en 9	A 2	20%
T 02	H 5	PTA 2	Moderne dans: Pioniers, Martha Graham, Ausdrucktanz en Postmoderne dans: Bausch, Cunningham	Schriftelijk	Boek hst 11, 12, 13, 14	A 2	20%
T 03	H 5	PTA 3	Oeuvre Kylian en analyse Kylian	Schriftelijk	Boek Hst 17	A 2 en A 3	20%
P 01	H 5		Praktijk	Praktijk	Dansvakopleiding	B en C	40%

Kunst [algemeen]

In klas 4 vinden nog geen lessen Kunst Algemeen (KUA) plaats. Deze lessen worden in 5 havo aangeboden. In 5 havo worden er geen schoolexamens, maar toetsen ter voorbereiding op het eindexamen KUA afgenomen. Zie muziek.

Kunst (Beeldende Vormgeving)

Eindexamen: Schoolexamen Kunst (BV) en C.S.E. Kunst (Algemeen)

Berekening **Eindexamencijfer**: (Schoolexamencijfer Kunst [BV] + CSE Kunst [Algemeen])/2

Berekening **Schoolexamencijfer Kunst (BV)**: zie onderstaande tabel

Berekening **Bevorderingscijfer van 4^e naar 5^e klas**: Kunst (BV) voldoende voor P 02

HAVO Kunst (BV)					
Magister	Klas	periode	stof	weging % *	Domein
P 01	H4	2	Kerstbeoordeling	10%	B,C
P 02	H4	5	Zomer/eindbeoordeling	10%	B,C
T 01	H5	2	theorie/kerst	20%	A
P 03	H5	2	Kerstbeoordeling	10%	B,C
P 04	H5	3	Zomer/eindbeoordeling	50%	B,C

* % van **schoolexamencijfer Kunst (BV)**

Kunst [algemeen]

In klas 4 vinden nog geen lessen Kunst Algemeen (KUA) plaats. Deze lessen worden in 5 havo aangeboden. In 5 havo worden er geen schoolexamens, maar toetsen ter voorbereiding op het eindexamen KUA afgenomen. Zie muziek.

Filosofie

Eindexamen: Schoolexamen en C.S.E.

Berekening **Eindexamencijfer**: $(\text{Schoolexamencijfer} + \text{C.S.E.}) / 2$

Berekening **Schoolexamencijfer**: gewogen gemiddelde cijfers PTA's uit H4 en H5

Berekening **Bevorderingscijfer van 4^e naar 5^e klas**: gewogen gemiddelde cijfers uit H4

HAVO Filosofie 21-23 geen leerlingen

Natuurkunde

Eindexamen: Schoolexamen en C.S.E.

Berekening **Eindexamencijfer**: $(\text{Schoolexamencijfer} + \text{C.S.E.}) / 2$

Berekening **Schoolexamencijfer**: gewogen gemiddelde cijfers PTA's uit H4 en H5

Berekening **Bevorderingscijfer van 4^e naar 5^e klas**: gewogen gemiddelde cijfers PTA's uit H4

HAVO Natuurkunde 21-23 geen leerlingen

Scheikunde

Eindexamen: Schoolexamen en C.S.E.

Berekening **Eindexamencijfer**: (Schoolexamencijfer + C.S.E.) / 2

Berekening **Schoolexamencijfer**: gewogen gemiddelde cijfers PTA's uit H4 en H5

Berekening **Bevorderingscijfer van 4^e naar 5^e klas**: gewogen gemiddelde cijfers uit H4

Klas	Periode	Onderwerp	afnamevorm	Weging	Domeinen
4H	2 (december)	Hfst 1 t/m 3	Schriftelijk (90 min)	5%	A8, A10 B1- B5, C1-C3, C6, D1, E1
4H	$\frac{3}{4}$	PO (zouten)	PO (120 min)	5%	B1-B5, C2, C8, D1, D2
4H	5	Hfst 1 t/m 3 + 4, 5, 6, 7	Schriftelijk 90 min	10%	A8, A10, A12, B1-B3, C1, C2, C4, C8, E1, G1
5H	1	Hfst 1 t/m 7 + 8	Schriftelijk 120 min	15%	A10, B1, B4, C1, C2, C4, D1
5H	2	Hfst 1 t/m 8 + 9 + 10	Schriftelijk 120 min	25%	B4, C1, C3, C6, C7, E2, F1, F3, G2
5H	2	PO (zuren basen)	PO (120 min)	10%	B1-B5, C2, C8, D1, D2
5H	3	Hfst 1 t/m 13	Schriftelijk 120 min	30%	A12, B1, B3- B5, C1, C2, C7, C8, D1, D3, E1, F1- F4, G1-G5

Biologie

Eindexamen: Schoolexamen en C.S.E.

Berekening **Eindexamencijfer**: (Schoolexamencijfer + C.S.E.) / 2

Berekening **Schoolexamencijfer**: gewogen gemiddelde cijfers PTA's uit H4 en H5

Berekening **Bevorderingscijfer**:

Havo biologie					
Magister	klas	periode	onderwerp	weging % *	domeinen
T 01	H4	1	H1: Inleiding in de biologie H2: Voortplanting	12,5%	A5 A11 A13 A14 B2 C2 D3 E3
T 02	H4	2	H3: Genetica	12,5%	C1 E3 F1 F2 F3
T 03	H4	3	H4 : Evolutie	12,5%	B2 B4 B6 B7 D2 B7 D2
T 04	H4	4	H5: Regeling H6: Waarneming & Gedrag H7 : Ecologie & Milieu	12,5%	B8 C3 D4 F3
PO 01	H4	1 - 4	Praktische Opdrachten Dossier	5	A1 A2 A3 A4 A5
T 05	H5	1	H1: Stofwisseling in de cel H2: DNA	15	B2 B3 C2 B1 B2 C1 C2 D1 E1 F1
T 06	H5	2	H3 : Vertering H4 : Transport	15	B2 B4 B3
T 07	H5	3	H5: Gaswisseling & Uitscheiding H6: Afweer	15	B3 B4 B5
* percentage van schoolexamencijfer					

Rekenen

Eindexamen: Schoolexamen

Berekening **Eindexamencijfer**: Schoolexamencijfer

Rekenen is verplicht voor leerlingen in havo die geen examen wiskunde afleggen. Deze leerlingen moeten een schoolexamen Rekenen doen. Het eindcijfer van dit schoolexamen wordt vermeld op een bijlage bij de cijferlijst van het diploma en telt niet mee in de zak-/slaagregeling.

Het schoolexamen Rekenen is gebaseerd op het voorgeschreven referentieniveaus 3F. De afsluitende toets is herkansbaar volgens de eerder genoemde herkansingsregeling.

Rekenmachine	Aandeel in het schoolexamen
niet beschikbaar	ongeveer 40%
Beschikbaar	ongeveer 60%
Contextloze / contextopgaven	Aandeel in het schoolexamen
contextloze opgaven	ongeveer 1/3 deel
contextopgaven	ongeveer 2/3 deel
Domein	Aandeel in het schoolexamen
Getallen	ongeveer 30%
Verhoudingen	ongeveer 30%
Metten & meetkunde	ongeveer 20%
Verbanden	ongeveer 20%

Magister	klas	periode		domeinen	weging % (*)
T 01	H5	2		Zie bovenstaande verdeling	100

Russische taal en literatuur

(verkorte variant voor native-speaker in 4 havo)

Eindexamen: Schoolexamen en CSE

Berekening Eindexamencijfer: Schoolexamencijfer + CSE /2

Havo 2022-2023 Russisch				weging %	domein
Magister	klas	periode	stof		
T01	4H	1	kijk- /luistervaardigheid	25%	B
T02	4H	2	schrijfvaardigheid	25%	D
T03	4H	3	gespreksvaardigheid	25%	C
T03	4H	3	literatuurgeschiedenis + 3 verhalen en 3 gedichten PO over de gelezen werken	25%	E,A

Voor toetsen die in de PTA-toetsweek worden afgenomen geldt de gewone

herkansingsregeling. **Toelichting Toetstof:**

T 01 Kijk- en luistervaardigheid ERK A2/B1-niveau: De leerling beantwoordt vragen n.a.v. een aantal kijk- en luisterfragmenten.

T 02 Schrijfvaardigheid ERK A2: De leerling krijgt als opdracht een persoonlijke brief/e-mail te schrijven.

T 03 Gespreksvaardigheid ERK A2/B1-niveau (20 min.): Het examen bestaat uit twee delen: zelfstandig spreken (zwaarte deelcijfer=50%) en een gesprek voeren (zwaarte deelcijfer=50%).

1: Het spreken (10 min.) De leerling houdt een presentatie in het Russisch over een bepaald – thuis voorbereid – onderwerp. Hierbij mag gebruik gemaakt worden van een Power Point-presentatie. Over deze presentatie worden enkele vragen gesteld.

2: Het gesprek (10 min.) De leerling beantwoordt tijdens het gesprek vragen over een gelezen tekst die van tevoren gelezen is. De leerling wordt gevraagd een fragment uit de tekst voor te lezen en de daarin voorkomende woorden te verklaren.

T 03: Literatuur De leerling beantwoordt in de schriftelijke toets vragen over de leerstof in de reader *Russische literatuurgeschiedenis*..

De praktische opdracht is over de gelezen werken. De leerling vertelt daarin over het onderwerp (thema), de gebeurtenissen, de personages, tijd en ruimte, plaats van handeling en opbouw van het verhaal. De leerling moet het werk in historisch perspectief en binnen een stroming kunnen plaatsen. Inlevermoment is in de week voordat de schriftelijke toets plaatsvindt.

ALGEMENE BEPALINGEN EN EXAMENREGLEMENT

De volledige tekst kan ingezien worden bij de directeur en/of examensecretaris

INHOUDSOPGAVE:

I	Algemene bepalingen
1	Begripsbepalingen
2	Toelating tot het eindexamen
3	Organisatie eindexamen
4	Indeling eindexamen
5	Onregelmatigheden
6	Studievoortgang
II	Inhoud van het eindexamen
7	Examenprogramma
8	Keuze van eindexamenvakken
9	Eindexamen havo
III	Regeling van het eindexamen
10	Examenreglement en programma van toetsing en afsluiting
11	Schoolexamen
12	Mededeling cijfers schoolexamen
13	Cijfer schoolexamen
14	Herkansing toetsen schoolexamen havo
15	Herexamen schoolexamen havo
16	Examendossier havo
17	Studieverlof
18	Afwezigheid / te laat komen bij schoolexamen
IV	Centraal Examen
19	Tijdvakken centraal examen
20	Regels omtrent het centraal examen
21	Correctie en vaststelling cijfer centraal examen
22	Verhinderend centraal examen
V	Uitslag, Herkansing en Diplomering
23	Eindcijfer eindexamen
24	Vaststelling uitslag
25	Uitslag
26	Herkansing centraal examen
27	Diploma en cijferlijst
VI	Overige bepalingen
28	Afwijking wijze van examineren
29	Bewaren examenwerk
30	Regeling spreiding voltooiing eindexamen (gespreid examen)